ఆఁవేఁత

పెళ్లినాడు ఏం చంబరపడ్డాను! డప్పులు, ఈరనాలు, బజంత్రీలూ బాకాల్తో పాలెం యెగిరిపోయింది. పెళ్లి మా వొయిబవంగా అయింది. ఏం చంబరపడ్డా నేం చంబరపడ్డాను!

కొబ్బిరాకుల పందిరేసినారు. పెళ్లి పీట అలంకరించినారు. తోరనాలు, గెలల్తో అరిటి సెట్లూ, రంగు కాయితం బుట్టలు – పీర్ల పంజెరం నా గైపోయింది గుడిసె!

పసుపూ పారాయణెట్టుకుని, మెడ నిండా గందాలు పూసుకుని, కొత్త కోకలు కట్టి పేరంటోల్లు, సంకల్లో గొడుగు లెట్టుకుని, సిలుకు కందువాలు తలపాగాలు సుట్టి సాకల్లూ వొచ్చి పాలెం నిండిపోనారు.

అరవై రూపాయల ఆఁవిఁతి చేసినాము! గూనల్లో కల్లు నూతి నీల్లలా నింపినాము. గొర్రిపోతుల్ని ఏసినాము! మా వొయిబవంగా అయింది, పెల్లి. ఏంచంబరపడ్డా నేం చంబరపడ్డాను!

మా యయ్య మేనల్లుడు దాలిగోడు. దిక్కు నేకపోతే గంజినీల్లు పోసి మా యయ్యే పెంచినాడు. మా మాఁవాఁ, నీనూ ఒక్కనాగ పెరిగాము! వొక్కసోట పెరిగినాము.

దాలిగోడు తక్కువోడా? ఎంతంత సంగిడీలైనా పొడిచేస్తాడు. బుగ్గ మీసాల రాజులు, ఎర్ర రోసాల ఎలఁవఁలు నా దాలిగోడి తోటి పంజా కలపడమే?

అడ్డెడు బియ్య వన్నం, కుండెడు గోగాకు పులుసూ ఆడికి సిన్నప్పుడే సాలేది కాదు. పర్వతాల్లాటి గుడ్డల మూటల్ని కావిడేసి పది కోసులైనా ఇసురుకు వొచ్చేవోడు.

ఆడి దండల్నీ, గుండెల్నీ నూసుకొంటూ రేవులో గుడ్డలు గుంజడం మరిసి పోయీదాన్ని.

ఎంత చంబరపడ్డానో అంతా అయింది. పెల్లితోటొచ్చింది పెమాదం. అరవై రూపాయిల ఆఁవిఁతి. ఎన్నాళ్లు ఎన్ని మురిగ్గుడ్డలు ఉతికితే అరవయి రూపాయిలయేను! అరవయి రూపాయిలు పాపంనా పెరుగుతూ వొడ్డీ కొడ్డీ.

ఎనాగ తీర్సడం? బుర్రలు బద్దలుకొట్టుకొని మా యయ్య, నా దాలిగోడు ఆలోసించి నారు. ఆకరుకి తెగించినారు. నా దాలిగోణ్ణి రంగం పంపేరు. నన్ను ఒగ్గనేక ఒగ్గనేక రెండు వోరాలు నసికి నసికి ఎల్లిపోనాడు నా దాలిగోడు. గొల్లున ఆనాడే ఏడ్సినాను.

దపదపా డబ్బు పంపుతా నన్నాడు. అప్పుతీరగానే ఇంటికొస్తా నన్నాడు. ఎన్నెన్నో సెప్పినాడు. ఎందుకూ? ఆరు మాసాలయింది. పట్టున పది రూపాయిలు పంపలేదు. ఉత్తరం లేదు, పత్తరం లేదు. చమచ్చరమైపోయింది. అస్తీ గస్తీ నేదు.

గరికిపేట సాకలోడు తిరిగొచ్చి సెప్పినాడు. దాలిగోడు రంగంలో లాండరీ పెట్టినాట్ట. నిజమో, అబద్ధమో ఓ బరమా గుంటని మరిగినాట్ట. ఊళ్లో వోల్లంతా ఇంక ఆడు మనోడు కాడు ఇంకో మనుము సూసుకోయే, అన్నారు!

నన్ను మోసం చేస్తావా, నా దాలిగో - అని ఏడ్సినాను. మొగుడంటే దాలిగోడే. అలాంటి మొగుడుంటే మారు మొగాడి మొకం ఏ యాడదీ సూడదు.

మా గేమంలో నాలు క్కొంపల పనీ సేసుకొంటూ, నాలుగ్గింజలు తెచ్చుకొని గంజినీల్లు తాక్క; నా దాలిగోడు రంగమంట లాండరీ పెట్టి నాకు అనియాయం సేస్తాడా? నా నిక్క డింకో మనుముకి పోనా? బుద్ధికి నచ్చనేదు. లోపల బెమ ఉండేది. ఎవ రేమన్నా సెద్ద బెమ ఉండేది.

వోరం వోరం అనుకొనే దాన్ని, వోడలో నా దాలిగోడు దిగుతాడని; నాను రేవులో ఉంటే, రేవు వోర తోవలోంచి రంగు గళ్ల లుంగీ కట్టి, సిలుకు సొక్కా జోళ్లూ తొడిగి, రంగు బిళ్లల జోడు కళ్లకి తగిలించి, పెద్ద బుట్ట కాపింగుతో నా దాలిగోడు మా కోచం పెద్ద పందిరి మంచం కావిడి పెట్టెలూ పట్టించుకుని, కుండెడు రూపాయ లట్టుకొని వొస్తాడని సెద్ద బెమపడేదాన్ని, సెద్ద ఆసెపడేదాన్ని.

రెండేళ్లానాది. అసలు గడియాసలానాయి.

ఇంక ఊళ్లో గొడవ. ఎదవ గేమాల్లో రంకుతనం తప్పునేదు! గర్లంట గడ్డికి పోతే ఇదే గోల. పొలాల్లో పనికి పోతే ఇదే సంత. పుట్ట సాటైతే సిక్కు. ఒంటరిగా ఆడదుంటే పెమాదం. ఆడకీ మొగకీ పొద్దత్తమానం రంకు గొడవే; పెద్దలకీ పిన్నలకీ ఇదే పోగాలం.

ఆడాళ్లదీ తప్పే. పొగాకు ముక్కకీ సిద్ధమే, సంతనాడు పకోడీ పొట్లాముకీ సిద్ధమే. ముండ గేమంలో మనసు కట్టుకొన్న మాలచ్చిమి ఒక్కత్తె!

"ఒలే సాకలీ ఏటంటావు?" అని పెతీ ఎదవా అడగడమే. సున్నపు కాయలో నాలుగు డబ్బులున్న పెతీ సెత్త ఎదవా 'సాకలీ' అంటే, "ఓయ్!" అంటాడనుకొంటాడు!

"ఏమంటావు, సాకలీ! ఏమంటావు?"

పెపంచాన్నినాలి.... రోజంతా నడుమొంచి, తొడ నోతు బురదలో దిగడి. ఊడిస్తే బేడ్డబ్బులు కూలికి బొచ్చా వొస్తున్నాది. ఆడది రంకుకి పోతే? నాలుగు పుట్ల నేలున్న నాయుడి తోటో, డబ్బున్న బాపనాణ్తో పట్టి సంతనాడు సెయ్యి జాపితే ఉప్పూ వర్రా మొర్ర తీరుతుంది. పంటనాడు పది కుంచాలు తేరగా దొరుకుతాయి; సీల్లరా మల్లరా సింవాలచ్చిమి అడపా దడపా వొస్తూనే ఉంటుంది. ఆడది వొప్పుకోక ఏం చేస్తాది? సూసీ సూణ్ణట్టు, కడుపు కాలుతున్న మొగుడూరుకోక సస్తాడా? ఎదవ నోకం!

మాయమ్మ నడిగినాడు పెద్ద బుగతగోరి కొడుకు శాత్తిరి. శాత్తిరి కేం? ఎన్ని ఏషాలైనా ఏస్తాడు. ఎయ్యి రూపాయిలు సిస్తు లొస్తాయి, ఐదు గరిసెల సేరీ ఉంది, పెద్ద మావిండి తోటుంది. బాబు ఎవారాల్లో నాదారుల్ని దిబ్బసేసి రెండు సేతులా దోస్తున్నాడు. పట్నాలంట

పదేళ్లుండి పెద్ద సదువులు సదువుకొచ్చినాడు. పల్లెటూళ్లో పనా పాటా? శాత్తిరికి పడుచు పిల్ల కనబడ్డం తప్పు; రూపాయీ అర్దా మొల్లో దోపి పొద్దస్తమానం తోటలంట, పెండెలంట పుస్తక మోటి సంక నెట్టి షైరులు తిరుగుతాడు, షైరులు!

"నీ కూతుర్ని నాకు కుదుర్సు" అని మాయమ్మ నడిగినాడు శాత్తిరి. ఏం దురన్నాయం!

మాయమ్మ అందట, "నాయినగోరూ, నా కూతురొప్పుకోదు. అదొప్పుకొంటే మా కొంపకిన్ని పాట్లెందుకు ?"

"ఏంటే మీ కష్టాలు?" అనడిగినాట్ట శాత్తిరి.

మా యమ్మ సెప్పుకుంది; నా పెల్లి అంయింతి కయిన కరుసు, పీకల మీ దప్పు, వొడ్డీకి వొడ్డీ, దాలిగోడు రంగ మెల్లడం; కస్టం సుకం సెప్పుకుంది.

"ఒస్సింతేటే! మీ యప్పు నూటా పాతిక రూపాయిలూ నే తీరుస్తాను. నీ కూతుర్ని నాక్కుదుర్సు!" అని పట్టు పట్టినాడు.

మాయమ్మ మొకం పెద్దదైపోయింది. అప్పు తీరుతుందంటే మా యమ్మ ఎందుకేనా ఒప్పుకుంటాది. "ముందర డబ్బియ్యి; దాని మెడలొంచుతాను!" అన్నాది. నూటపాతికా పుచ్చుకొంది. అది నాకు సూపుతూ సెప్పింది. వొద్దు గాక వొద్దన్నాను. మూడు రోజులు పట్టు పట్టినాను. సాగింది కాదు!

నా మూలంగా, నా మొగుడి మూలంగా సెడిపోయినారు. కష్టపడుతున్నారు. నా దాలిగోడు అద్దోన్నం సేసినాడు. పీకల మీదప్పు కొంపమీద కొచ్చింది. అందు కొడబడ్డాను!

శనారం మద్దేన్నం. మా సాకిరేవుకి దెగ్గిరగా ఊటగెడ్డవోర శాత్తిరికి మాంవిండి తోటున్నాది. నాకు బాగా యాదస్తుండిపోయింది. సిక్కగా బలిసిన మొగిలిపెండి. జనుము బలిసిన పూబి; అమ్మోరు జుట్టునాగ పొగ నెగుస్తూ సున్నపు బట్టీ. ఆ మారు మూల మాంవిండి సెట్టు కింద ఇసక నేల. అక్కడి కెల్లాను శాత్తిరి కోసం.

శాత్తిరి పిన్నవోడే. పెల్లయినా కానేదు. కానీ, యెందుకూ!సీ! ముతక మాట అనకూడదు గానీ శాత్తిరి పురుస జనమ మెత్తనేదు. ఉత్త బొమికెల గూడు. పైకి నిండా సలవ బట్ట లేసుకున్నా గాజుకాయ నాగ కనబడతాడు.

కాని సెడ్డ ఏడ్సినాను. ఎయ్యి రూపాయి లిచ్చినా సెడ్డ బతుకు సెడ్డ బతుకే. శీ! దాలిగోడికి అపశారం చేసినాను. ఆడు తిరిగొస్తే?

సమాదానం సేసుకొన్నాను. సిల్లర ఎదవల్తో పోనేదు. అమ్మకీ, అయ్యకీ బాదలు తీరినాయి. బుక్కెడు గంజినీల్లు కలిగినాయి.

శాత్తిరి మా బాగా మరిగినాడు. నూటాపాతిక రూపాయిలు ఇచ్చుకొన్నాడు. వొట్టినే ఇచ్చుకొన్నాడా? మాంవిండితోటలో సాలేయించినాడు; సిన్నసాల, మా యిమ్ముగా ఏయించినాడు. కురిసీలు, బల్ల, మంచం ఎట్టినాడు. కాపీకి మరపొయ్యి ఎట్టేడు. బీరువా నిండా పుస్తకాలు నింపేడు. అక్కడ నన్ను కూకో ఎట్టుకొనేవోడు.

నా సక్కదనం రోజూ వొరిణించేవోడు. సెంపకి సొరదేసి బేడిసెల్లా కళ్లు, మొగిలి ముళ్లలా పళ్లు, వోటంగా వొళ్లు, అవయవాలన్నీ యిసిత్తరంగా – సిగ్గు సిగ్గు –వొరిణించేవోడు.

అందం కాకేటి నాకు? నా యీడు వోళ్లంతా ముగ్గురేసి సంతానం కలిగి ముసిలోళ్లయిపోనారు. బొట్టెలు నేరు; గట్టిగున్నాను. గుడ్డలు గుంజి, కడుపెక్కా తిని కొవ్వెక్కి ఉన్నాను. అందం కాకేటి నాకు? ముక్కు సొట్టా, మూతి వొంకరా? శాత్తిరి నా వొళ్లు సూస్తూ సీతాకోక రెక్కల్లా కళ్లు ఎగిరించేవోడు.

ఆయేళ శుక్కరవోరం. రేవులో ఉన్నాను. మా యమ్మ; శాత్తిరిగో రొచ్చుంతారు, తోట్లో కెల్లు – అని పొడిచి పొడిచి సెప్పింది. అమ్మ ఎల్లమందూ? అడిగినప్పుడల్లా రూపాయీ, అర్ధా అడిగినంతా ఇచ్చుకొస్తున్నాడు.

కనుసూపు మేరలో ఎవరో జట్టు మనుషులొస్తున్నారు. తేరబారి సూసినాను. కంటి కానింది. నిరగాంతపోయి నిలునున్నాను.

"వొస్తున్నాడు, వొస్తున్నాడు! నా మొగుడు! నా దాలిగోడు, నా దాలిగోడు!" అను కుంటూ సూసినాను. దుక్కంవాగింది గాదు; పున్నానికి సముద్రంలా పొంగిపోయింది. గుండె కుండలో కోడి లాగుడికి పోయింది. నరాలు తోడుకుపోయి, పేగులు పిసుక్కుపోయి కుప్పలా కూలబడి నెత్తికి సేతులెట్టుకు ఏడిసినాను.

ఎదవ అప్పు తీరకపోతే ఏం? గంజి నేక పస్తులుంటే ఏం? మూన్నాళ్ల బతుకు తెల్లారకపోనా? నా దాలిగోడి కపశారం చేసినాను. సెడిపోనాను. కన్నీల్లు ఏకదారగా కారినాయి. వొళ్లంతా కరిగి, కన్నీలై, కాలువ గట్టి మాయదారి సాకిరేవుకాడ, ఊటగెడ్డలో కలిసిపోకూడదూ? బండలా మరింత బరువెక్కి బతికినాను బతుకు!

దాలిగోడు దగ్గిరకొచ్చి ఎన్నుమీద సేతులేసి; "ఓ లేడవకే, నా నొచ్చీనాను!" అంటూ లేవదీసినాడు. పాడు మొగం ఎత్తి సూపనేక సూపనేక తలెత్తినాను. మబ్బులు కమ్మిన కళ్లకి మసక మసగ్గా కనబడ్డాడు. కళ్లు నులుముకు సూసినాను. నా దేముడు నా దగ్గిర కొచ్చినాడు; జనమ కేటి గావాల?

మాంయిండి తోటా, మాయదారి సాలా, జనుము బలిసిన పూబీ కళ్లలో యెదురుగా కనబడ్డాయి. నోటిలో తెల్లగా సిగరెట్టు ఎట్టుకొని ఇనక పర్రని పచార్లు చేస్తున్నాడు శాత్తిరి. పొద్దున్నే సికారు కొచ్చాడు. సికారుకి!

ఇంకా తోటనో కొత్తా ననుకుంటున్నాడు గావాల!

ఈడి బుర్ర పడిపోను!

❋

రచనా కాలం : 1951

ఆంవెంత కథ మాండలికాల అర్థ వివరణ

ఆమెత : విందు, రంగం : రంగూన్ (బర్మా)లో కూలి పని దొరకడమే కాక బాగా గిట్టుబాటుగా ఉండేది అప్పట్లో. రంగమంట : రంగూన్‌లో. గుంటని మరిగినాట్ట : స్త్రీతో అక్రమ సంబంధం ఏర్పరచుకొన్నాడట : గర్లంట : (గరుపు లంట) మెరక భూముల్లో, సున్నపుకాయ : ఇల్లు వదిలి ఎక్కడికైనా వెళ్లేటప్పుడు చిల్లర ఖర్చుల కోసం నాణాలు దాచి తీసుకెళ్లే భరిణె. ఊడిస్తే : ఊడ్పు – నాట్లు (వరి వగైరా). ఉప్పూ పత్రా మొఱ్ఱ : ఆకలి సమస్య. నా దారుల్ని : నన్నుకారు జనాన్ని. డిబ్బచేసి : అణగదొక్కి. పెందె : ఇవతల ఏం జరుగుతోందో అవతలికి కనపడనంత దట్టంగా ఉండే చెట్ల వరుస (ముఖ్యంగా తాటి, ఈత). ఊటగొడ్డ వోర : సెలయేటి ఒడ్డున.